

ZULFIYAXONIM HAYOTI VA IJODIGA BIR NAZAR**X.B.Nurbayeva.**¹¹ *Ilmiy raxbar. Pedagogika va psixologiya kafedrası**Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori***Xusanova Shaxrizoda Sherzod qizi**¹¹ *Toshkent tibbiyot akademiyasi davolash ishlari fakulteti talabasi***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 13.01.2025**Revised: 14.01.2025**Accepted: 15.01.2025***KALIT SO'ZLAR:***Shoira, iqtidor, ijod,
vatanparvar,
mexnatsevar, fidoiylık,
sadoqat.**Ushbu maqolada O'zbek xalqining sevimli shoirasi, taniqli jamoat arbobi, xalqaro tinchlik kuychisi Zulfiya Isroilova haqidadir. Zulfiyaxonimning mehnatsevarligi, doimo olg'a intilishi, sevgi bobida sadoqatli yor ekanligi, badiiy ijod borasida tinimsiz izlanuvchanligi hamda hayot qiyinchiliklarida esankiramasligi har qanday ayol qalbida havas uyg'atadi.*

KIRISH. Zulfiya Isroilova - taniqli va iqtidorli o'zbek shoirasi. Yorqin rassom, oddiy inson qalbini o'tkir xis qilgan - mehnatkash, Sharq ayolining jamiyatdagi teng huqugi uchun mardonavor kurashgan ayol. Zulfiya she'riyatining nufuzi - bizning dabdabali murakkab davrimizning haqqoniy ifodasi, o'ziga xosligi, zamondoshlarimizning qalbi va harakatlarining yorqin tasviridadir. O'zbek xalqining sevimli shoirasi Zulfiya Isroilova xalqaro "Nilufar", Javoharlal Neru nomidagi hamda Davlat mukofatlari sohibasidir. Zulfiyaxonim Isroilova 1915-yili Toshkent shahrining qadimiy Degrez mahallasida tavallud topgan. Avval boshlang'ich maktabda, so'ng xotin - qizlar bilim yurtida tahsil olgan.

1935-1938-yillarda O'zbekiston fanlar akademiyasining til va adabiyot instituti aspiranturasida o'qigan. Shundan keyin turli nashriyotlarda ishlagan. 1935-yildan 1980-yigacha, qariyb o'ttiz tilga yaqin respublikamizda keng targalgan CE-Global Congress Open Access | Peer Reviewed | Conference "Saodat" nomli xotin - qizlar jurnalida bosh muharrir

bo'lgan. Zulfiyaxonim Isroilova Hamid Olimjon bilan turmush qurgan. Biroq ular orzularga to'la hayot kechirayotgan pallada 1944-yili mashina halokati tufayli turmush o'rtog'idan ayrildi. Shoira esa 1996-yilda 81-yoshida vafot etadi. Shoira badiiy ijodga juda erta kirishdi. O'n yetti yoshida "Hayot varaqlari" deb atalmish dastlabki she'riy kitobini chop ettirdi. Uzoq ijodiy umri davomida o'ttizga yaqin she'riy to'plamlar, o'ndan ortiq dostonlar yaratdi. Zulfiyaning ulkan iste'dodi faqat yurtimizdagina emas balki dunyo miqyosida ham e'tirof etilgan. U – xalqaro "Nilufar" mukofoti ega. Hech bir shoirning o'ziga xos yozuv uslubini o'rganmay turib, uning muhokamasi tugamaydi. Zulfiyaxonimning adabiy uslublarini, uning she'riyatini ajratib turadigan nozik jihatlarini ko'rib chiqing. Bundan tashqari, uning adabiyot olamiga ta'siri va izlanuvchan shoirlar va kitobxonlar uchun qoldirgan merosiga to'xtalib o'ting. Zulfiya - atoqli shoira, yirik davlat arbobi, jamoat ishlarida faol, el nazaridagi inson. Lekin u birinchi navbatda ayol, ayol bolganda ham o'zbek ayoli edi. U ayol sifatida muayyan burchga ega edi. Hamid Olimjondan erta ayrilgan farzandlarini o'stirib, odam qilib etishtirmog'i kerak edi. Bu esa - dunyodagi eng qiyin, eng mashaqqatli ishlardan biri. Qizig'i shuki, siz farzandlaringizni moddiy ne'matlarga komib yuborishingiz mumkin. Ular yaxshi kiyinishi, yeb-ichishi, shuhratingiz shulasida gerdayib yurishlari mumkin. Lekin bularning hech qaysisi farzandning qobil bo'lib chiqmog'i uchun yetarli bo'lmasligi mumkin. Nima uchundir u narkoman, bezori, buzuq, o'gri bo'lib chiqishi hech gap emas. Zulfiya opa 29 yoshida beva qolgan edi - 29 yashar ayolga adashgan bu dunyoning jami huzur-halovatidan, lazzatidan kechdi, qalbining butun borini farzandlariga bag'ishladi. Buning oqibatida qizi Hulkar olima boldi, nafaqaga chiqqaniga qadar dorilfununda dars berdi, Oybek domlaga munosib kelin boldi. O'g'li Omon esa O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan huquqshunos. Eng qizigi shuki, men Hulkarni ham, Omonbekni ham qirq besh yildan beri bilaman, lekin hali ularning biron marta kalondimog'lik qilganini, burni ko'tarilganini, boshqalarni mensimay qoyganini ko'rgan emasman. Binobarin, Zulfiya opa o'zining onalik burchini ham juda o'rinlatib ado etdi jamiyat uchun yaxshi fazilatlarga ega bo'lgan ikki ajoyib insonni tarbiyalab yetkazib berdi. Zulfiya o'zbek she'riyatida o'ziga xos bir maktab yaratgan edi. Uning shogirdlari ko'p edi. Bulardan ayrimlari - Oydinxon, Qutlibeka va boshqalar bugun Zulfiya opaning chirog'ini so'ndirmaslikka harakat qilib, samarali ijod etmoqda. Shoira shogirdlari bilan birga go'zal bir she'riyat chamanini yaratib ketdi. Ulug'lardan biri aytgan ekan: «Shoirni iztirob yaratadi va bu iztirob she'riyat uchun quvonch bo'ladi». Bu so'zlar bus-butun shoira Zulfiyaga taalluqlidir. Shoirani dunyoga keltirgan ulug' iztirob o'z aksiyati bo'lgan ulug' baxtni ham yaratdi. Bu ulug' baxt to'la to'kis xalq va she'riyatnikidir. Zulfiya she'riyatga Vafo qo'shigi

bilan kirdi. Va bu qo'shiq ayol sadoqatining yuksak tarannumiga aylandi Zulfiya she'riyati ana shunday pokiza buloqlardan suv ichgan ijoddir. Ayni shu sababdan uning tinchlik haqidagi, inson ruhiyatini g'ajib tashlay oladigan hijron to'g'risidagi, tabiatning ajib bir holati borasidagi she'rlari hech kimni befarq qoldirmaydi. Shu bois shoiraning barcha ayollarga, barcha onalarga, barcha mashuqalarga xos, tushunarli, anglanarli bo'lgan she'riyati aslo eskirmaydi. Uning asarlarida halol inson tuyg'ularining porloq yulduzi charaqlab turadi.

Xalq orasida "Oydinda", "Sensiz", "Yurak", "Falak", "Bahor keldi seni so'roqlab", "O'g'irlamang qalamim bir kun", "Bo'm-bo'sh qolibdi bir varaq qog'oz" kabi she'rlari, "O'g'lim, sira bo'lmaydi urush", "Mushoira" kabi she'rlari mashhur. "Uni Farhod der edilar", "Quyoshli qalam", "Xotiram siniqlari" kabi lirik va liro-epik dostonlar muallifi. Zulfiya she'riyati tabiatga hamda uning ajralmas qismi va yuqori cho'qqisi bo'lmish odamzotga nisbatan hayajonli sevgi bilan burkangan. Uning she'rlarida tabiat och ranglarda, yorqin bo'yoq va timsollarda gavdalanadi. Zulfiyaning oliyjanoblik, jasorat, haqqoniy xalq g'ururi, tabiat va insonga nisbatan samimiy tuyg'ular va hurmat, boy ranglar va kutilmagan yangi timsollar bilan bajarilgan lirikasi, kitobxon qalbini larzaga keltiradi, insoniyatning kelajakka bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Iqtidorli shoira va yozuvchi, inson qalb tug'yonlarini o'tkir bilimdoni bo'lib, turli janrlarda asarlar yaratgan: dostonlar, nasriy she'rlar, hikoyalar, publististik maqolalar va gazeta xabarlar. Uning ko'p she'rlari SSSR xalqlari tinchligi va do'stligi sari kurashga bag'ishlangan edi. Urush yillari u vatanparvarlik she'rlarini yozgan. U tomonidan, shuningdek, o'zbek bastakorlarining operalariga librettolar ham yozilgan, masalan, "Zaynab va Omon" operasiga libretto. Shu bilan birga, turmush o'rtog'i Hamid Olimjon qalamiga mansub "Semurg" dostoni mavzusi asosida, ertak-sahna asarini yaratgan. Shoira adabiy-ijtimoiy faoliyati uchun korgina davlat mukofotlari bilan taqdirlangan. Zulfiyaxonim hayoti davomida yozgan she'rlar va dostonlari quyidagilardir:

1932-yil. «Hayot varaqlari» nomli birinchi she'rlar to'plami chop etiladi.

1939-yil. «Qizlar qo'shig'i» she'riy kitobi chiqadi.

«Hulkar» kitobi, «Uni Farhod der edilar» poemasi nashr etildi.

«Hijron kunlarida» kitobi chiqadi.

Hamid Olimjon vafotiga atab «Kechir, qoldim g'aflatda», «Yulduz»,

«Ne balolarga etding mubtalo», «Sen qaydasan, yuragim», «Ko'rganmiding ko'zlarimda yosh», «Bahor keldi seni so'roqlab» she'rlarini yozadi.

1958-yil. «Yuragimga yaqin kishilar» kitobi chiqadi. «Mushoira» she'ri, «Zaynab va Omon» operasi librettosi yozildi.

1965-yil. O'zbekiston xalq shoiri unvoni beriladi. «Kuylarim sizga» she'rlar to'plami, «O'yla» adabiy maqolalari kitobi chop etiladi. 1967-yil. Neru xalqaro mukofoti laureati boldi. «Quyoshli qalam» poemasini yozdi.

1970-yil. Nilufar nomi xalqaro mukofot laureati bo'ldi.

1972-yil. «Visol» she'rlar to'plami nashr etildi. 1974-yil. 2 jildlik «Asarlar» to'plami chiqdi.

«Yillar, yillar» she'rlar kitobi chop etildi.

«Kamalak» she'rlar kitobi uchun Davlat mukofoti berildi. «Shalola» she'rlar kitobi chiqdi.

1984-yil. Mehnat Qahramoni unvoni berildi. Respublika Davlat mukofoti laureati bo'ldi, Hamid Olimjonning «Semurg'» dostoni asosida pyesa-ertak yozdi.

Sirasini aytganda, Zulfiya Isroilova davr nafasini his qila olgan, o'tkir nigohli publitsist va talabchan muharrir bolgan. Yosh adabiyotshunos va tadqiqotchi- jurnalistlarning bu borada ham samarali izlanishlar olib borishlariga umid bog'laymiz.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, bugungi kunlarida Zulfiyaxonimning hayoti va ijodi barcha xotin-qizlar uchun ibrat. Negaki, uning hayotidagi mehnatsevarligi, doimo olg'a intilishi, sevgi bobida sadoqatli yor ekanligi, badiiy ijod borasida tinimsiz izlanuvchanligi hamda hayot qiyinchiliklarida esankiramasligi, erishilgan yutuqlar oldida o'zini yo'qotmasligi har qanday qiz yoki ayol qalbida havas uyg'otadi. Tibbiyot akademiyasi talaba qizlari xam Zulfiyaxonim izdoshlari bo'lishga intiladi va harakat qiladi zulfiyaxonim O'zbek ayollari qalbida mangu yashaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sultonova M., Ijod sahifalari, Toshkent, 1975; Zulfiya [bibliografiya], Toshkent, 1977; Sultonova M., Zulfiya, Toshkent, 1985; Ibrohimov M., Quyoshli she'riyat ijodkori, Toshkent, 1986;

2. Qayumov L. Shoiri Zulfiya. Toshkent, O'zadabiynashr, 1965.

3. Mirvaliev S. O'zbek adiblari. Toshkent: Yozuvchi, 2000. 5. Tanlangan asarlar (3 jildli), Toshkent, 1985

4. Zulfiyaxonim asarlari saylanma-2016.

5. "O'zbek adiblari" (S.Mirvaliyev, R.Shokirova, Toshkent G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti 2016) kitobi

6. Bahor keldi seni so'roqlab: she'rlar/ Zulfiya Isroilova/Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.

7. Kun.uz

8. www.til va adabiyot.uz

9. www.literatura.uz

10. www.pedagog.uz

